

Анастасія Лазар

здобувачка другого рівня вищої освіти Інституту права
Львівського державного університету внутрішніх справ

До питання про особливості правового регулювання одностатевих шлюбів

Тема прав одностатевих пар в Україні стає дедалі більш актуальною на тлі глобальних тенденцій до рівності та недискримінації. В багатьох країнах вже впроваджено правове регулювання одностатевих шлюбів, що є важливим кроком на шляху до рівноправності. Україна ж, на сьогоднішній день, все ще немає законодавчого регулювання цього питання, що викликає багато дискусій та суперечок у суспільстві, адже це суперечить християнським, моральним засадам суспільства та релігійним канонам.

Над темою правового регулювання одностатевих шлюбів працювало багато науковців через її важливість у контексті захисту прав людини та забезпечення рівності. Це питання стосується не лише сфери сімейного права, а й конституційного, міжнародного права та соціології. Серед дослідників були Семенець К. М., Кожевнікова В. О., Маньгора Т. В., Буряковська К. О. та інші.

Одностатеві шлюби є повністю юридично визнаними на загальнодержавному рівні в наступних країнах: Австралія, Австрія, Андорра, Аргентина, Бельгія, Бразилія, Греція, Данія, Еквадор, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Канада, Колумбія, Коста-Рика, Куба, Люксембург, Мальта, Мексика, Німеччина, Норвегія, ПАР, Португалія, Словенія, Тайвань, Уругвай, Фінляндія, Франція, Чилі, Швейцарія і Швеція. Крім, цього є країни, які визнають одностатеві шлюби, укладені в інших країнах.

Українське законодавство не надає правового визнання одностатевим стосункам і, водночас, містить норми, що ставлять одностатевих партнерів у гірше становище навіть порівняно з різностатевими партнерами, які не перебувають у шлюбі, що є проявом дискримінації. Наприклад, стаття 74 Сімейного кодексу України «Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі» визначає, що «майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності», подібно до законного подружжя; стаття 91 «Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою» прирівнює таких постійних сімейних партнерів до законного подружжя щодо утримання у разі непрацездатності; також стаття 211 «Особи, які можуть бути усиновлювачами» дозволяє їм спільне всиновлення дітей. Водночас, СКУ не містить жодної згадки про одностатевих сімейних партнерів, а частина 3, статті 211 прямо передбачає, що «Усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі», таким чином встановлюючи пряму дискримінацію одностатевих сімейних партнерів [1].

Вперше з проблемою узаконення своїх відносин у 2014 році стикнулися Андрій Маймулахін та Андрій Марків. Після подання заяви у 7 різних РАЦСів вони отримали відмову, в зв'язку з тим, що згідно Конституції України та СКУ шлюбом вважається сімейний союз виключно між жінкою та чоловіком [2]. Після невдалих спроб визнання свого шлюбу чоловіки звернулися до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав.

Останніми роками ЄСПЛ розглянув кілька справ щодо різних європейських країн, де було визнано порушення статей 8 та 14 Європейської конвенції з прав людини в державах, які не забезпечували жодних прав одностатевим парам. Такі порушення були встановлені, зокрема, у справах проти Італії, Греції та Росії.

У рішенні ЄСПЛ щодо України зазначається: «На відміну від різностатевих пар, які мають право вибору не вступати в шлюб з особистих міркувань, але все ж мають право на юридичне визнання і захист..., заявники не мають ані доступу до шлюбу в Україні, ані можливості отримати будь-яку альтернативну форму правового визнання» [3].

У п. 33 Плану заходів з реалізації Національної стратегії з прав людини на 2021-2023 роки передбачалось, що до грудня 2023 року

Міністерство юстицію мало розробити і подати законопроект, який буде спрямований на усунення дискримінаційних норм, які можуть порушувати майнові та немайнові права партнерів, що не перебувають у шлюбі [4 План]. На даний час, в зв'язку з повномасштабним вторгненням, питання набуло ще більшого розголосу, так як серед військовослужбовців теж є представники ЛГБТ-спільноти, які зареєстрували на сайті Президента України відповідну петицію №22/185864-еп

За реєстровані партнерства для одностатевих і різностатевих пар, на підтримку законопроекту № 9103 «Про інститут реєстрованих партнерств», та попри це, шляху вирішення цієї проблеми ще немає [5].

Відтак, незважаючи на традиції та архетипи суспільства, нові соціальні реалії та вибір євроінтеграційного вектору розвитку, штовхають до пошуку шляхів правового захисту різних соціальних груп, зокрема і спільноти ЛГБТ. Втім такий пошук не має провадитися шляхом їх апріорної пропаганди, надання першості у порівнянні з іншими видами партнерства, чи дискредитації традиційних підвалин.

Література

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/conv#Text>
2. Конституція України від 28.06.2023 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Справа Case of Maumulakhin and Markiv v. Ukraine від 1 червня 2023 року № 75135/14 URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-224984%22%5D%7D>
4. Розпорядження КМУ Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки 23.06.2021 № 756-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2021-%D1%80#Text>
5. Петиція №22/185864-еп За реєстровані партнерства для одностатевих і різностатевих пар, на підтримку законопроекту № 9103 «Про інститут реєстрованих партнерств». URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/185864>

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**